

Algemeen	
Onderwerp	Verkenning energietransitie en cultuurhistorie Gooi en Vechtstreek
Verspreiden	Ja
Contactpersoon	Christiaan van Zanten, Lisan Wieringa
Eenheid	Sturing
E-mail	c.vanzanten@regiogv.nl , l.wieringa@regiogv.nl
Kenmerk	18.0008916
Datum	11 oktober 2018

Voorstel

- Kennisnemen van het onderzoek 'cultuurhistorie en energietransitie Gooi en Vechtstreek'

Kernboodschap

Vanwege de uitdagingen die de energietransitie met zich meebrengt, is het van belang om te verkennen hoe de ruimtelijke impact van opwekking van energie zich verhoudt tot de cultuurhistorische kwaliteiten van Gooi en Vechtstreek.

Aanleiding

Uit vele energieverkenningen die zijn gedaan ter implementatie van het Klimaatakkoord van Parijs blijkt dat er een grote opgave op ons land afkomt om energie duurzaam op te wekken. Dit kan een grote ruimtelijke impact hebben. De energietransitie brengt dan ook veel uitdagingen mee voor Gooi en Vechtstreek, een regio met veel bijzondere cultuurhistorische kwaliteiten. Het landschap om de kernen is grotendeels cultuurlandschap en in de kernen zijn vaak gebieden of gebouwen met hoge stedenbouwkundige, architectonische of monumentale waarden, vaak met een beschermd status. Nagenoeg de volledige Vechtstreek valt daarbij onder het huidig en mogelijk toekomstig UNESCO Werelderfgoed Stelling van Amsterdam (SvA) en de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW).

Op 15 mei jl. is er een werkatelier geweest met adviseurs landschap/erfgoed en energietransitie. Eén van de uitkomsten was dat we gezamenlijk moeten kijken naar grootschalige energiewinning omdat dit consequenties heeft die buiten de eigen gemeente. Ook in de bijeenkomst voor opstart van de landschapsvisie werd dit als grote opgave genoemd.

Er is binnen de huidige beleidskaders weinig ruimte binnen de regio voor het opwekken van duurzame (bijvoorbeeld wind- en zonne-) energie. Het is echter denkbaar dat de kaders zullen (moeten) veranderen. De provincie geeft in de ontwerpomgevingsvisie aan dat energiewinning moet passen bij 'de draagkracht van het landschap'.

Zowel voor de landschapsvisie als de regionale energiestrategie is het van belang om in beeld te krijgen welke draagkracht de waardevolle landschappelijke en stedelijke omgeving heeft. Daarom is dit vraagstuk benoemd in de startnotitie voor de analysefase samenwerking omgevingsvisie.

De provincies, die samen de belangen van de NHW behartigen, laten dit op dit moment een Heritage Impact Assessment (HIA ofwel cultuurhistorische effectrapportage) uitvoeren naar de effecten van de energietransitie op de kwaliteiten van de NHW en de SvA. Naar verwachting levert dit veel inzicht in de mogelijkheden die er in de Vechtstreek zijn voor energiewinning. Ook voor het Gooi is behoefte aan een dergelijke studie.

Doel

Het doel is het opleveren van een verkennend rapport dat inzicht geeft in de mogelijkheden voor het grootschalig opwekken van energie in de regio en welke gevolgen dit heeft op de waardevolle landschappelijke en stedelijke omgeving. Het rapport kan daarna gebruikt worden in de (regionale) visievorming over grootschalige(r) opwekking van energie in onze regio. De opbrengst wordt ook verwerkt in het integrale onderzoek landschap en biodiversiteit voor de analysefase samenwerking omgevingsvisie (zoals is vermeld in de startnotitie voor de analysefase). Het wordt uitdrukkelijk geen zelfstandige visie, maar een bouwsteen.

Aanpak

Er wordt voor het Gooi een onderzoek gedaan dat inzicht geeft in de mogelijkheden voor opwekking van energie en ruimtelijke impact. De resultaten uit de Vechtstreek worden hieraan toegevoegd.

Het onderzoek bestaat uit een aantal onderdelen:

1. Het benoemen van de cultuurhistorische kernkwaliteiten waaraan getoetst gaat worden.
2. Benoemen en specificeren van relevante vormen van winning energie;
3. Impact vormen energiewinning op kernkwaliteiten beschrijven;
4. Uitspraken doen over de mogelijkheden van energiewinning in het gebied, in het licht van de benoemde kernkwaliteiten.

Het rapport en aanpak dient te voldoen aan een door UNESCO vastgestelde richtlijn voor een dergelijk onderzoek: de Leidraad voor Heritage Impact Assessments inzake culturele werelderfgoederen (ICOMOS, 2011). Op deze wijze voor zo objectief mogelijk een beoordeling gemaakt, wat het onderzoek geloofwaardigheid geeft.

Financiën

De ingeschatte waarde van de opdracht die wordt uitbesteed is € 30.000,- . Dit wordt gedekt uit budget voor de RSA (omgevingsvisie en energietransitie).

Uitvoering

De oplevering van het onderzoek is gepland in maart 2019. Tijdens het onderzoek worden verschillende bijeenkomsten gehouden om stakeholders met specifieke gebiedskennis te betrekken:

Expertsessie 1 (begin november 2018): in deze bijeenkomst wordt overlegd of de benoemde kernkwaliteiten volledig en adequaat zijn geformuleerd. Ook wordt bekeken welke vormen van energiewinning het meest relevant zijn om te onderzoeken.

Expertsessie 2: in deze bijeenkomst wordt het conceptrapport besproken met de stakeholders voordat het aan de bestuurders wordt voorgelegd.

Tussendoor worden de betrokken gemeentelijke adviseurs ook separaat nog betrokken.

Bijlage:

Voorbeeld uit HIA studie NHW (concept in bewerking).

**Voorbeelduitwerking uit HIA Nieuwe Hollandse Waterlinie
(concept in bewerking, wijzig mogelijk nog, afbeelding niet in Vechtstreek)**

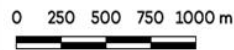
KERNKWALITEITEN:

- Herkenbaar stellinglandschap, met duidelijk contrast tussen veilige en onveilige zijde.
- Forten losse en opvallende positie in het landschap.
- Onderlinge zichtrelaties goed herkenbaar.
- Spoorlijn acces.

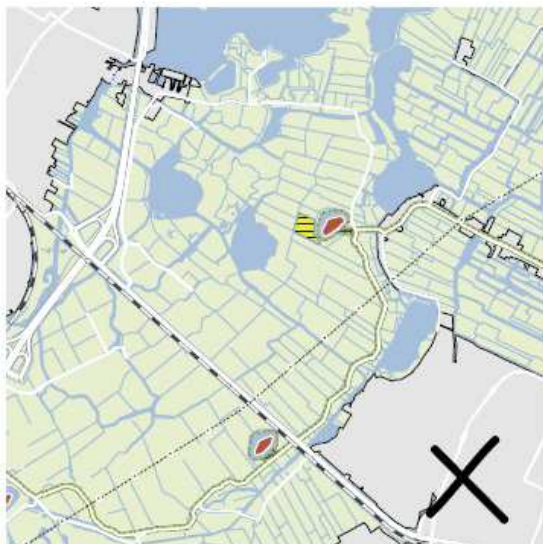
AANDACHTSPUNTEN:

- Hoofdweerstandlijn minder herkenbaar.

- Hoofdverdedigingslijn
- Inundatieveld
- Gemaal en inundatiesluis
- Fort met verboden kringen
- Acces via spoor
- Acces via water

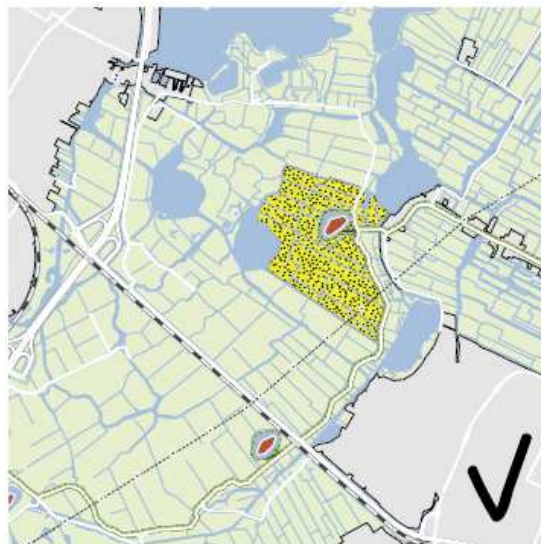

Beschrijving kernkwaliteiten

Zonneveld bij fort

x: Aantasting van de authenticiteit en beleving door verstedelijkt beeld.
x: Aantasting van de open verboden kringen, het open inundatiegebied en het 19e eeuwse landschap (verdichting) en aantasting van de beleving daarvan (verstedelijkt beeld).

Lage natte biomassa rondom fort

v: Accentueert het natte inundatiegebied en daarmee het ensemble van fort, hoofdverdedigingslijn en inundatiegebied.

Visualisatie mogelijkheden energiewinning